„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 8 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 182. У Новом Саду у петак 22. новембра (4. децембра) 1885. ГОДИНА XX.

РАЗГОВОР С ГЕНЕРАЛОМ ИГЊАТИЈЕВОМ.

Петроград, 15. новембра.

Писао сам, да ћу грофа Игњатијева, познатог пријатеља свих Југословена, потражити. Знао сам у напред, да ће ме генерал као старог знанца одмах и примити, јер он обично сваког Словенина прима, ако му је за име икада само чуо.

Док сам у његов стан дошао, упознао је вратар у мени Србина, па ме није ни питао ко сам и шта сам, него је пријавио по телефону грофову собару овако: „Дошао је један Словјанин, који жели грофа видети, пријавите!“ Није прошло ни два часка, собар одговара по телефону: „Гроф моли господина Словјанина нек изволи доћи!“ Случајно десио се неко код грофа, и слуга ме је одвео у једну собу и рече ми: „Молим вас причекајте мало, гроф има сад посету.“

У соби, у коју ме је слуга довео, има велика збирка разног источног оружја и других ствари, понајвише с истока, а на зиду виси слика садањег цара Александра, царице, и Гледстона и више никакве слике ту нема. Ја сам разгледао разно оружје, а не прође ни пет часака, али ето генерала у војничком оделу, украшен орденима, између којих смотрих „Данилов за независност Црне Горе.“ Генералу било је право, што ме је видио, и прве речи, које ми рече биле су: „Шта говорите о несретном рату између два словенска племена, Бугара и Срба?“ Ја му потврдих, да је то збиља велика несрећа, а одговорност и грех пада на оне, који су тај несретни рат изазвали. Генерал ми продужи: „Нас Русе, који већ толико пута за ослобођење хришћана и Словена безсебично крваву рат водимо, укоравају и прекоравају, као да ми друга словенска племена покорити и присвојити желимо. Сви који тако говоре, то су малоумни људи или незналице. Русија је тако силна и велика, да јој више народа и земаља не треба Ми смо били задовољни, што је наш последњи рат, који је Русију толико имовине и људи стајао, бар неки успех видио, што је Бугарска васкренула, Србија већа и самостална постала, и што је Балкан ипак преиначен. У Бугарској желили смо видети словенску државицу и радовали смо се развитку и напретку бугарског народа и бугарске војске. Ни један Рус, а понајмање ја, мислио је и надао се, да ће Бугарина бити, који би нешто мимо и без знања Русије учинио и подузео. Од неког времена знали смо за разне интригује у Бугарској и Србији, али се на то осврталн нисмо, нити смо се у њихове домаће ствари мешали. Није нам право било, што блудних синова има, који себе и своје отачаство не познају, и који су себични. Но нисмо рачунали, да ће Србија или Бугарска нешто учинити, што у међународне одношаје и договоре утиче. Ми у Русији знали смо за неке мале диференције између Срба и Бугара, али смо их за ништаве држали, док се ето права несрећа за једне и друге не излеже!“

Ја га упитах: „Да ли збиља у Русији о преврату у Филипопољу ништа нису знали?“

„Ни наше заступство у Румелији и Бугарској ништа знало није,“ рече генерал. „Знало се, да је жеља за уједињењем, али се мислило, да се згода чека, и да ће то пре или после бити морати!“

„А је ли се у Русији знало, да ће Србија Бугарској рат објавити и напасти?“

„Кад је краљ мобилизацију наредио, сваки је код нас мислио, да ће српска војска било у Македонију или Стару Србију умаршираги, али кад се видило, како краљ отеже и своју силу на бугарској граници усредоточава, било је сумњиво, и како се поговарало, да је Аустрија противна, да Србија у Стару Србију и Македонију иде, то се веровало да ће краљ Милан, како би се из неповољног стања извукао, у Бугарску умаршираги.“

„А зашто је Русија своје официре из Бугарске и Румелије позвала?“ — Генерал одговори: „Пре свега нек се Бугари увере, да Русија њихов поступак не одобрава, не за то, што бугарско уједињење не жели, него за то, што је време незгодно. Друго, ако до рата између Србије и Бугарске дође, да ту Руса нема, који ће браћу клати и који ће учестници те несреће бити, јер је Русима Србија и Бугарска једно и исто.“

Ја га упитах: „Који је узрок, да је кнез Александар из броја руске војске брисан, и да се цар на њега разгњевио?“

„Узрок је тај, што се кнез на јавном месту непристојно против руској војсци изразио, а Рус ће све пре претрпити и преболети, али поругу на храбру руску војску ником не пашта!“

Како ће се сад ови заплети свршити и на који ће се начин до мира између Србије и Бугарске доћи?“

Генерал ми рече: „Краљ Милан враћиће се без ичега кући, а народу и земљи пада на врат губитак и друге жртве. Народ, т. ј. скупштина одобрила је поступак краља, (? Ур. „Заст.) и сад је свршено. Они, који су Србију и краља на тај корак и рат бодрили, задовољни су, што су између Срба и Бугара старе ране позлеђене и што ће година и времена требати, док се до братског измирења дође. Сад је Србија смела уједињење Бугарима, а други пут смести ће Бугари напредак Србије, и то ће бити, да ће једни и други незнатни остати. Срби и Бугари у свему су врло ситничарски, као сто ловац, који пушта зеца да му утече, да убије врапца. Они се правдају за поједина села а на главно заборављају.“

„Ко је већи кривац у овој ствари, Бугарска или Србија?“

Генерал ми одговори овако: „По мом схваћању овде треба извинити српски и бугарски народ. Да се у Бугарској и Румелији ово догодило, што је то је кривица неколицине људи, који су можда добри Бугари али слаби политичари. Крив је кнез Александар и његова околина, који се у ствар одма уплео, и не рачунајући какве су околности и последице. Крив је краљ Милан што није прихватио и наставио договор с Бугарском, и што је по својој глави, или по напутку других радио, и сад им сто плода од рада!“

„Ако случајно Србија баш и Софију заузме и Бугаре победи, какве ће последице бити?“

Генерал ми одговори: „Исте, као да је краљ код куће седио, јер од данашње Бугарске ни корака земље добити неће, не можда за то, што праведно било не би, да Србији српска места припадну, него за то, што то није ствар ратовања и освајања. Краљ Милан истакао се као чувар берлинског протокола, сам је војску мобилизирао и на границу пошао, пак не питајући никога, упао је и напао у туђу земљу. По мом схваћању Србија и Бугарска могле су се и без рата на лепи начин због границе и уступка једна другој нагодити, а сад о том ни збора нема. У осталом Бугарска је исто као и Србија подигнута кроз Русију, пак као што Русија од 1815. пак до 1856. никад и ником дозволила не би, да се Србија окрњи, тако исто данас стоји према Бугарској.“

„Али ко ће Србији за толике жртве и губитке отштету дати?“

Генерал одговори: „Нек јој даде ко му драго, а Русија том се неће противити, шта више биће задовољна, кад би јој Порта сутра Стару Србију а Аустрија Босну уступила, шта више, ако ће јој све до јадранског мора уступити. Русија једно допустила не би, да Србија пропадне, јер и ако је руско чувство повређено, ипак је руско срце пространо, и верујте ви мени да је Русији свако словенско племе равно, и да Руса нема, који би више Бугарима него Србима наклоњен био. Таке и подобне мисли шире словенски непријатељи исто тако, као што причају, да Русија у Србији интригира, а то је пука лаж и гадно подметање, јер се Русија у унутрашње ствари Србије не меша нит јој је до тога каква струја у Србији влада Ми Руси желили би пре свега, да се свако словенско племе самостално развија, и напредује, и камо добре среће за нас и Русију, да ми никад никаква повода немамо, о другим Словенима бригу водити, као и ратовати. Ми се радујемо кад Србија нових пријатеља има, који ће је усрећити и обогатити јер ми Руси ником не конкуришемо, а понајмање утркујемо се у трговини. Жао би нам било, кад би Србију и који други словенски крај видели, како својом кривицом пропада. Једно нам је криво што су у Србији православну цркву потресли. Русија држећи у целости своју веру и цркву постала је велика и силна, и док је православље у Русији здраво и чило, то се Русија никога до Бога не боји, нити ће јој непријатељи додијати! Србија је православна држава и православље мора јој пре свега на срцу и души лежати. Србија је постала слободна што је православна, јер да православна није, то би она још робовала, и једва би икад своју слободу и самосталност постигла. Да се у Србији црква потресла, то је узрок влада а не народ. Народ је био чувар православља, и треба да га чува, пак и ако неке ударце и катастрофе претрпи, ипак ће устрајати!“ Генерал говорио ми је ове задње речи великом врућином и види се у колико је православни.

Прешли смо на Црну Гору и Господара и он ће рећи: „Ено видите кнеза Николе, који показује, да је данас највећи и најзрелији политичар на Балканском полуострову. Он је миран, а зна и зашто. Он се бави како ће његови Црногорци бољи господари бити, и научити радити.

Дуго сам се забавио код генерала пак како је он на парастос покојном Данилевском поћи морао, то се растадосмо, и он ми још рече: „Ако се дуже у Петрограду забавите, сећите, јер је мени мило и драго, кад кога Србина видим, почем сам ја, и ако ме Срби у Србији за свога противника држе, велики пријатељ Срба и Србије, а да је покојни кнез Милош жив, он би то знао причати, особито кад се о предаји градова радило. Причају ми, да садањи цар генерала често прима, зове и у сваком питању за савет пита Генерал је по начелу Словенин и он то јавно исповеда. Због тога има он овде противника, као што је и за Јевропу страшило. За то чека он своје време које ће и дочекати.

Знам да ће ово читаоце Заставе“ занимати, зато вам то и написах. П.

Борба код Видина.

(Извештај „Застави.“)

I.

Калафат 14. новембра 1885.

З-ћег овог месеца саопштила је полиција свима Србима да одма, без разлике, оставе Бугарску, па чак и они, који су 15—20 год. живели у Бугарској, тамо се оженили бугаркама и имају непокретног имања. Највише их је прешло код Ђурђева и Зимнице.

Писац ових редова био је кратко време у Бугарској, па с' тога држи, да би за читаоце „Заставе“ интересантно било да добију иоле опширнији преглед стања у Бугарској. Пре објаве рата на 20 дана, нико у Бугарској није мислио на могућност рата између Срба и Бугара, а кад је дошао рат на прагу онда су мислили да је срп. народ растројен политичким раздорима унутра, те неће ни моћи ни хтети да пође на непријатеља но да ће се повлебати и листом полагати оружје. У том правцу су хтели Бугари да задобију као што чујемо, и српску емиграцију, но нису успели, јер су емигранти, појимајући озбиљност ситуације, одбили предлог и млоги од њих оставили Бугарску још пре него што их је Бугарска гонила. Отуда ваљада и она грдња свиштовском „телеграфу“ против Пашића и др. као да су они писали краљу и изјавили му, да ће га помагати у његовом подузећу.

Кад је дакле дошло до рата, бугарска штампа вија делила српски народ од напредњачке владе; но је грдила све, што се именом Србин крсти. Са једним потезом пера „доказивали“ су, да бугарски добровољци 1876. год. задржаше Турке да не уђу у Београд, даље, да је њихов Раковски руководио одбрану Београда за време „бомбардовања,“ говорили су, да ће у случају рата, један њихов добровољац 100 Срба да гони и т. д.

Такво понашање бугарске штампе изазвало је у средњој класи — трговачком свету“ — неописану огорченост против Срба; последице тога су брзо избиле на површину: њихове власти су гонили Србе, а неке и затворили; добровољци су по кафанама разбијали српске слике и тукли кафеџије-Србе; власти су се чиниле невеште, на неким местима овладало је потпуно безвлашће.

Но ја нећу да вам пишем много о бугарским приликама. Ја сам у Бугарској имао неприлика, искусио сам неправду, после Србин сам, те нећу да се каже, е им чиним криво и цртам их пристрастно. Описаћу вам само борбу код Видина коју сам код Калафата живо пратио, и лично се обавестио о њој.

* * *

Из Видина сваки дан пребегавају жене, деца и војници из нар. војске, понајвише Јевреји.

Неколико чорбаџија, видинлија, у договору са вид. митрополитом изјавили су команданту града, да би они вољни били, да се Видин преда Србима, да га не бомбардују. Између њих и команданта било је, као што чујемо, жестоке препирке и најзад их је командант изгрдио и отерао, затим неке затворио а неки су сада у Калафату. Доцније су они затворени, као што чујем, пуштени.

Говори се, да је све око Видина минирано; но то се позитивно не зна. Српска војска је пресекла све везе из унутрашњости са Видином. 11-ог је била пуцњава топовска са срп. позиције од Беле Раде пред Видином. Пуцњава је почела од после подне па је трајала до мрака. Том приликом су Бугари, од прилике 1 баталијон, ушли у један врбак преко пута од Калафата од пр. 10 мин. далеко од Видина ваљада да у случају напада срп. војске на Видин ударе с бока.

Говори се, да се у Видину налази један виши срп. официр, то ће бити без сумње мајор Стокић за кога се вели, да га је у бој код Куле нестало.

— — — — — — — — — — — —

12-ог од јутра почела је канонада са обадве стране; а затим се отворила пушчана ватра од прилике 12 сах. После подне су Срби напали са две стране: од Новоселце и Видбола; борба је била страховита. Ваздух се проламао од пуцњаве топовске и пушчане. Срби су јуришили до испред шанчева; куршуми су падали по вароши; борба је била очајна, али најзад морадоше Срби у највећем поретку натраг повући. Борба се продужила целу ноћ и јуче цео дан до у сам мрак. Само од 12 сах. до 2 била је кратка пауза. О подробности ове крваве борбе која је трајала пуни 48 сах. јавићу вам подробније идућим писмом. Факат је, да су и с' једне и друге стране огромни губитци.

Срби су свуда око Видина на ¼—½ сох. даљине саградили шанчеве.

Баш кад ово пишем чују се топови. Без сумње да су Срби почели опет да нападају.

II.

Калафат 15. нов.

Обећао сам, да ћу вам подробније писати о бојевима око Видина. Ево да обећање испуним.

Као што сам већ у прошлом писму јавио, 11. од подне је отпочела канонада, која је трајала до у сам мрак. Преко ноћ није ништа било. Од раног јутра 12. отпочела је по ново канонада. Срби су пуцали од села Капетановца (½ сата од Видина). На десној страни од Капетановца, на једној коси било је мислим 2 топа. Код споменика влашког, близу села Инова, били су такође намештени српски топови. Код Новоселаца Беле Раде, Видбола било их је такође. Са свију страна пуцали су на Видин. Гранате су падале на бугарске шанчеве около Видина, а и у саму варош. Око 11 сах. развила се јака пушчана ватра на целој линији од Видбола (дунав. стране) па до друма, који води за Кулу. Срби су жестоко напали на огромна бугарска утврђења око Видина. Била је таква пуцњава, да се чуло као потмула грмљавина. Срби су јуришали на шанчеве, но су одбијени опет натраг са грдним губитцима. Топовска ватра а и слаба пушчана продужавала се и даље до 12 сах. Тада је наступила мала пауза, прекидана од времена на време пуцњавом топова. Око 2 сах. почели су опет Срби да нападају на истој линији. Борба је трајала тај дан, целу ноћ и други дан. Тог дана пре подне Срби су опет јуришали но без успеха. Од 12 сах. до 2 била је пауза. Кажу, да је било неких преговарања. Од 2 сах. по подне почело је поново но сада са стране од Капетановца. Десно крило, са стране дунавске, лево од Капетановца, а центар од кулског пута и видинског гробља. Око 3 сах. борба је достигла врхунац. Срби су од Капетановца дошли до испод шанчева бугарских. Са стране Видбола Срби су такође жестоко јуришали. Неколико коња, ника успели су да продру кроз капију до у саму варош; ту их Бугари дочекају, неке побију а неки опет натраг побегну. Једног су Бугарирани ши га у лево раме, уватили.

Борба је била крвава и очајничка. Не зна се

број изгинулих и рањених. А ти без сумње је огроман, јер је поље око Видина без заклона, а Бугари су сви били у шанчевима око саме вароши. Бугари веле, да је од њихових војника погинуло само 4 и 35 рањени. Бугари нису нигде излазили из шанчева.

Срби су и овог пута одбијени натраг од Видина.

Да би читаоцима појмљиво било ово очајно нападање Срба, хоћу на овом месту да изнесем малу слику бугарских утврђења око Видина.

Видин лежи у једној пољани. Најмањи брежуљак је на 1 сах. од Видина далеко. Да оставимо град на страну; око града се и не бије бој Да опишем само утврђења која опасују град и целу варош. Свуд около је шанац, који је прављен као и град, само није зидан. Јендеци су од прилике 6 метара широки а грудобрани до 2½ метра високи. Шанац је без прекида. Пролази из Видина па у поље снабдевени су ћупријама. Бугари су све ћуприје порушили само три оставили и те три снабдели са митраљезима. Велика вода учинила је те шанчене непроходним, јер је свуда у шанчевима наишла вода, на растојању 5—8 минута заграђене су огромне фортице и снабдевене са топовима, који доминирају на све стране. Та утврђења правили су Турци, а Бугари су их само очистили. Свака фортица има зидан магацин за муницију, и тако укопан. да му ништа досадити не може.

То је површна слика утврђења видинских.

Јуче су се тукли код Арчафа Не зна се резултат борбе. Мисли се, да су Срби сузбијали пека одељења војске, која су пошла у помоћ Видину.

Није могуће описивати сваку борбу, јер бој једнако траје те на једном те на другом месту, и то непрекидно и дању и ноћу.

Српско-бугарски рат.

На бојном пољу не пуцају пушке; непријатељства су прекинута, али све остало лежи у магли и мраку. Нико не зна на шта ће изаћи.

Србија оружа, спрема се, купи добровољце, а Бугарска се исто тако напреже. За сад је углављено само толико, да обе војске остану тамо, где су се затекле а не зна се колико ће трајати примирје.

Из Србије, Бугарске, Русије, Немачке, Турске и Аустро Угарске и др. држава допиру свакојаки гласови. Нема тог човека, који би могао све то да прибере, да одлучи истину од лажи, да провиди искреност од претварања, па да каже: „овако је“, или: „онако је.“

Европска конференција разишла се, није никако могла да се погоди, и сад ће радити свака велесила за себе. У том комешају може бити свашта, и ко ће то све размрсити, бог би га знао. Еле види се, да је исток остао онај стари Ко први узме угарак те потпали исток, потпалио је Европу. За сад се види само дим, а не зна се где ће избити пламен.

Сад да укратко јавимо најновије вести:

Вести из Србије.

Војени министар Петровић, дао је оставку. Бајаги само је он свему врив. Кола се увек скрјају на неког. Говори се да ће и остало министарство дати оставку, ако краљ Милан хтедне да закључи мир. Ми опет мислимо, да би обратно требало бити. Јер с успехом би могла продужити рат свака друга влада пре, но садашња. Садашњој влади не верује народ ништа, јер он у њој гледа, и то са правом, бесавесне варалице и пустолове.

* * *

Други позив српске војске је отишао на границу, а већ се сазива и трећи позив У Београду се врбују добровољачке чете и примају страни официри. До сад се јавило на 30 официра са стране.

* * *

„Видело,“ лист српске владе, тражи да се рат продужи. Вели, цео народ хоће рата, и Србија мора не само отерати Бугаре из Србије, но мора заузети и оне крајеве Бугарске, на којима је текла српска крв.

* * *

Генерал Хорватовић отишао је у Ниш, где ће разгледати војску. Од њега се очекује да ће промотрити цело стање ствари, па онда искрено и стручњачки рећи свој суд: „дали може Србија с успехом ратовати?“ — Поново се тврди, да ће Хорватовић узети главну команду, ако дође до рата.

* * *

20. новембра стигло је писмо српског ђенералног штаба, у коме се јавља, да је краљ одредио пуковника Миловановића као пуномоћника ради установљења услова за примирје. Исти пуномоћник долази сутра.

* * *

„Тајмс“ дознаје из српског извора, како је Србија изјавила, да ће рат наново отпочети, ако бугарски кнез Александар буде какву новчану накнаду захтевао.

„Ажанс Хава“ јавља, да су Срби имали 7 до 8.000 које мртвих које рањених, а Бугари 3.000. Што се тиче Србије, би и ми рекли да ће најмање толико бити, а што се тиче Бугара јако је невероватно, да је њих пало само 3.000.

Политички преглед.

Хрватски сабор није имао седницу 29. новембра, прва је седница била у понедељак 18. (30.) новембра. У тој седници настављена је дебата о преустројству управе. Др. Мазура је тражио, да се место 8, установи 14, а Писачић 10 жупанија. После дуже расправе у којој је говорио и бан одбијени су исправци а 1. § основе о уређењу жупанија усвојено је. При расправи о 2. § поднети су неки 12 исправака, међу којима је од значајних Слепчевићев, да општина Вргинмост остане у банском окружју и Сладовићев, да се општина Босиљево прикључи загребечкој жупанији. Седница је била врло значајна и трајала је до 2 сата после подне.

У седници од 1. децембра наставила се иста дебата, Бан Хедервари побија важност исправака, које су посланици јуче поднели Стековић говори за Беловар, као седиште жупаније. Смичиклас да је премештање жупаније из Ријеке, напуштање хрватског поседа и тиме се подсеца корен ријечкој гимназији Зорић говори у истом правцу, но поред свега тога већина усваја 2 §. — 3. §-у поднесе Обад, Сладовић и Мазура исправке.

Промена у руском министарству као да ће наступити. „Пол Кор.“ из најпоузданијех извора дознаје, да ће гроф Толстој министар унутрашњих дела скорим поднети оставку. Као кандидати спомињу се гроф Шувалов и Островски. — Колико има истине у овој вести показаће најскорија будућност.

Енглеско-бирмански рат свршен. Да ће овај рат бити тако кратког века, нису заиста ни сами Енглези мислили. Време на послетку неби мењало резултат, а што је тај успех тако брзо постигнут, могу Енглези једино предаји самих Бирмаваца захвалити. Као што смо у „најновијим вестима“ прошлога броја јавили. Краљ од Бирме предао је престоницу Мандалај и сву посаду. Енглеска има овим ратом велики добитак, јер је оном кратком борбом постала власником 40.000 миља бирманске земље.

Вести из места и са стране.

За српске рањенике. Пишу нам из старо-пазоварског котара: По нашим котару се у велико купе прилози за рањенике српске јунаке. — У самој Ст. Пазови образован је одбор женскиња, који свој посао свако савесно обавља, као што то важност истог изискује. — У одбору су: госпође Малвина Цебак, Елиза Петровић, Александра Пауковић, и гђе. Милева Пауновић, Јулка и Зорка Љубиша. Управа сељачке задруге за међусобно помагање и штедњу потирала је 100 ф. — на ту цел. У осталим местима се такође живо ради ваиме, у Ст. Бановцима где се истакоше честите српкиње гђе. Дроњове, а с не мањим трудом врше ту сестринску дужност и гђе Димитријевићеве у Шимуновци. У Голубинцима се јуче одржао скуп где се такође саветовало о истом предмету. — У Броду се образовао одбор тамошњих Српкиња, који ће скупљањем вовчаних и других прилога притећи у помоћ својој рањеној браћи. — У бившој слуњској пуковнији образован се одбор од Срба ратара, који почињу скупљати прилоге. — По III. исказу „Србобрана скупљено је у Загребу и Глини 58 фор. и много шарпије и осталог прибора за рањенике. — Барон Милош Бајић из Вршца приложио је за рањенике 1000 фор. готовог новца. — Брзојављају нам из Суботице, да је тамо гђа Катарина вл. Папић приложила 100 фор. за српске рањенике. — Друштво „руског црвеног крста“ послало је за српске рањенике 100.000 рубаља.

Ђаци треба дуже да спавају. Нови министар просвете у Аустрији хоће да изда наредбу, да се школе отпочну зими тек у 9 сати ујутру. — Он мисли, да ђаци треба дуже да спавају.

Бугарски заробљеници. Пишу нам из Београда: „Бугарски заробљеници фанатизовани су до лудила. Много њих нису до сад ни проговорили. Тројица њих су пробали да убију стражара, ма да не би ни онда могли утећи. Ти су одмах стрељани. Већина их је готова да се „буни,“ па ће с тога влада половину њих отправити у Шабац.“

Мртвачки сан. „Н. Сл. Преси“ пишу из Гаја: У селу Куневалду има једно девојче од 22 год. Маријана Јунгова. Она спава већ пет недеља, а за сво то време пробудила се само једанпут, и то на кратко време. То је било пре три недеље. Тридесет дана није та девојка ништа јела, а тек од неколико дана овамо, дају јој млека и то кроз нос, јер су јој уста тако грчевито склопљена, да се не могу отворити. И пре некад је запала та девојка у мртвачки сан, али је трајао само неколико дана. — Оваквих случајева било је више пута.

Изложба верешчагинових слика у Бечу. Ова изложба, поред свих напрезања и нападаја бечких Језујита, била је врло добро посећена. Чист приход од изложбе износи 20.000 фор.

Посланички имунитет и — вашке. Да посланички имунитет у Угарској и Хрватској постоји само на папиру, то сваки зна, но да ће се са посланичким имунитетом титрати због једне вашке, то се нико ни надати није могао. Међутим догодило се и то. Вашка посланика угарског сабора Андахази-а ишла је по пештанским улицама без литара. Ово је у Пешти строго забрањено а пошто вашка није могла разликовати слободно од забрањенога, учинила је сасма пехотице преступ, за који је потпао под казну њен госа Андахази Полиција је отпочела истрагу, а пошто је оптужени посланик, то ће искати од сабора да га изда — суду. —

Концерат у корист српских рањеника. Сутра у суботу 23. новембра (5. децембра) о. г. биће концерат у дворани гостионице „код царице Јелисавете.“ На том концерту свираће две банде: цела капела Филиповићеве пуковније и позната капела Стола. Цео приход иде у корист српских рањеника, а сав трошак око тог концерта сноси гостионичар г. Ј. Шнајдер. Улазна је цена 1 фор. од особе.

☛ Због празника св. Ваведенија изилази данашњи број нашег листа на по табака.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште)

Матица српска.

Састанак одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Пере Коњевића 13. (25.) новембра 1885

Били су: Председник др. Ђорђе Натошевић, чланови: Ђорђе Рајковић, др. Ђорђе Дера и А. Хаџић, секретар.

Секретар јавља, да је Стеван Милованов према примедбама оцењивачким поправио свој рукопис: „Пазимо на здравље, то највеће благо наше“, и да га је на ново поднео на преглед под промењеним насловом: „Чист ваздух је најглавнији извор животу и здрављу“.

Издаје се пређашњим оцењивачима тога дела дру. Ђ. Натошевићу и Светозару Савковићу, да разгледају. да ли је писац поправио дело своје онако, као што су они то од њега захтевали.

Књижевни одбор доставља приповетку за народ од Пантe Поповића под насловом: „Не укради, или живио чича Јова и Радаја“.

Издаје се на оцену дру Ђорђу Натошевићу и Ђ. Рајковићу.

Трговина.

= **Нови Сад**, 21. новембра (3 дец.) Превалила је прва половина недеље без да је и на којој пијаци житарска радња што са окретнијим послом обављена. На Бечкој и Будапештанској пијаци траје безпрекидно врло слаб посао. Са иноземских пијаца сви извештаји јављају слаб промет са храном и све то веће попуштање у ценама. На против, на горњим пијацама је окретнији посао са ефекти, папири од вредности, а у готовини у новцу нема оскудице, докле се опет са производи врло тешко промет што већи постиже.

Код нас на пијаци, житарска радња посве мирно тече. Цене нису никакву промену имале. Довоз је са хрђавих путева по нашој околини по све незнатан. Спекуланти и млинови не журе се са купом. Кукуруз се за силну спекулацију понајвише пазари.

Данас је храни цена ова: Шеница прве каквоће 7 ф. 20—30 н., средња 6 ф. 80—7 ф., лакша роба 6 ф 60—80 н. Наполица 5 ф. 50—60 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Јечам 4 ф. 30—60 н. Зоби и јечма мало долази на пијацу, нити се опет оба зрна у што већој мери и тражи, промет ограничен на обичну потрошњу Кукуруз крњен 3 ф. 70—80 н., некрњен 2 ф. 70—80 н., по нека партија некрњеног бива и до 2 ф. 90 н., плаћана.

На **будимпештанској** 20. новембра (2. дец.) Термини, слаб промет, нешто чврћи. Погађано пре подне: Шеница за пролеће 8 ф. 6 н. 8 ф. 9 н. 8 ф. 05 н. 8 ф. 07 н. Кукурузи мај-јуни 5 ф. 57 5 ф. 55, 5 ф. 57 н. Зоб за пролеће 6 ф. 72, 6 ф. 69 и 6 ф. 70 н. После подне шеница по 8 ф. 06 до 8 ф. 09 н. Зоб 6 ф. 73 н., закључена.

Производи промет слаб. Маст тишији посао, варошка са буретом 54 ф., без бурета 52 ф. Шљиве без промене, босанске у врећи 85 ком у ½ кгр. 18 ф. 75 н. Шпиритус чист 28—28¼, прост 25 до 25½ н.

Из нами сасвим непознатих узрока нису нам стигли брзојави о најновијим догађајима. При крају закључка листа око 9 сати у вече нисмо имали још брзојаве у рукама, поред свега тога што је на њих чекано на самој брзојавној станици.

Одговор уредништва.

Госп. О. Г. У. „Летопису“ се примају и награђују онакви чланци.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашле су:

„КЊИГЕ ЗА НАРОД.“

Издаје „Матица Српска“ из задужбине Пере Коњевића.

Свеска 1. **Перо Коњевић народни добротвор** написао др. Илија Вучетић. Садржај: Живот и смрт. — На гробу му. — Значај његов. — Последња воља и њен значај. — Извршење последње воље. — Основно писмо.

Свеска 2. **Буквица здравља** за народ написао др. М. Јовановић-Батут. Садржај: I. Учи, да знаш чувати здравље. — II. Држи се чисто. — III. Пази на храну и пиће, а буди умерен. — IV. Брани се од непогода. — V. Ради, одмарај се и разумно уживај. — VI. Дижи децу, то ти је узданица.

Свеска 3. **Буквица болести** за народ написао др. М. Јовановић-Батут. Садржај: I. Не бој се болести, ал' је не запуштај. — II. Двори болесника. — III. Тражи праве помоћи. — IV. Помози се и сам. — V. Чувај се заразе и прилепе. — VI. Пази на болесника и кад се подигне. — VII. Умери се и над самртником.

Цена је свакој свесци 10 нов. а. вр.

„Књиге за народ“ могу се набавити путем издавача српских књига и штампара г. **А. Пајевића** у П. Саду, који се из љубави према напретку матичином примио дужносги, да растурује те књиге по народу, као главни комисионар тог матичиног издања.

Осим тога споменуте књиге могу се добити, ако је то коме наручније, и код ових комисионара матичиних књига: У Панчеву: У књижари браће Јовановића, као главног комисионара матичиних књига. — У Београду: У књижари В Валожића. — У Загребу: У књижари југославенске академије Лав. Хартмана (Кугли и Дајч), у свеучилишној књижари Албрехта и Фидлера, и у књижари Мучњака и Сенфтлебена. — У Задру: У књижари Г. Водицке. — У Новом Саду: У књижари Браће М. Поповића, у књижари А. Хергера, и у књижари Луке Јоцића и друга. — У Прагу: У књижари дра Грегла и Ф. Датла. — У Сомбору: У књижари Мил. Каракашевића. — У В. Кикинди: У књижари Јована Радака. — У Земуну: У књижари Ђермекова и Матића.

Матица Српска.

ОБЈАВА ЗА ЗУБОБОЛНЕ.

На захтев многих мојих велеуважених пацијената, стигао сам у четвртак 3. о. м. по нов. кал. овамо и ординираћу за кратко време у гостионици „Јелисавети“ бр. 22.

С поштовањем

ДР. В. ДИК,

зубни лекар.

ОГЛАСИ.

СПЕЦЕРАЈСКА И ВИНАРСКА РАДЊА

ЈОСИФА ГАМБЕРГЕРА

у Д. Тузли у Босни

потребује једног помоћника, који српски, немачки и мађарски зна и одма ступити може 1-3

Concurrenc-Möbl-Garantie

ТЕОДОР ДИМОВИЋ

I. Wipplingerstrasse Nr. 27. Беч.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ПОКУЋСТВА

ЦЕНЕ БЕЗ ПРИМЕРА ЈЕФТИНЕ. 10-12

Илустровани ценовник бадава и франко.

Д. В. КРАУС

У МИТРОВИЦИ

тражи два помоћника, једног од помодне мануфактурне а другог од кратка еспапа и нирнбершке струке; ступити могу одмах. Исти потребује и практиканта. Рефлектанти се умољавају, да своје оферте заједно са захтевом у погледу плате уз слободан стан и рану пошаљу горњој фирми. 4-4

ДОБРИХ И ЈЕФТИНИХ

зимских хаљина, елегантних и топлих ф. 16.—, зимских палетота, трајних, солидних ф. 15.—, зимских чакшира од помодне чоје ф. 5.— лоден-сакова, врло практичних ф. 5 и 10., менчикова сев. пола, трајних, све од фине вуне — није то вештачка вуна — лепо израђених, модерног фазона, искључиво у I. бечком стоваришту одела **М. НАЈМАНА**, у Н. Саду, гл. улица у Недељковићевој кући. Писмене наруџбине испуниће се пошт. наплатом (Nachnahme); оно што се не допадне, без приговора променуће се. 5-10

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.